KOMMUNAL-NYTT

Nr. 16. 2. årgang. 13. februar 1945.

KVINNENES INNSATS.

Det blir ofte snakket om den innsats de forskjellige grupper, de forskjellige lag av folket, gjør i kampen mot nazismen. En gang blir de og de gruppers innsats fremhevet, en annen gang andres. Den ros som gis hver enkelt er sikkert også berettiget, og de som arbeider illegalt både fortjener og trenger litt ros av og til. De er selv de siste til å vente hedrende omtale, det er ikke det de arbeider for, målet er langt større. Det er friheten de vil ha som belønning. Likevel setter de pris på at folk har forståelsen av at deres arbeid betyr noe, at det er nødvendig og at det er riktig. Det stimulerer, innsatsen blir øket og forbedret.

Men det blir oftest glemt at selv kvinnene trenger en liten oppmuntring av og til. De gjør også sin innsats i kampen. Den lille polulære setning: "Det står kvinner bak om alt", er ikke minst aktuell i denne tiden. Ingen bør glemme det. Dere menn som arbeider aktivt, må ikke glemme dem som står bak og støtter og gjør det mulig for dere å delta i kampen. Dere utfører det farefulle arbeidet ute i marken, men det arbeidet som utføres i hjemmene av mødre, koner og søstre kan være like betydningsfullt om det ikke er fullt så farlig. Det betyr noe at dere kan komme hjem til ubestemte tider, at ingen forteller dere hvor vondt det er med uvisshet bestandig, at ingen spør, at ingen hindrer dere, men tvert om hjelper på mange måter. Det betyr noe at dere, når politiet "er på sporet" kan søke tilflukt i andres hjem, hvor det igjen er kvinner som står ferdig til å hjelpe, som er beredt til å ta risikoen ved å huse "politiske forbrytere". Det betyr noe at gutter som blir utskrevet til arbeidstjeneste, har mødre som er enige i at de ikke møter opp, og som siden 9. april 1940 har oppdratt de unge guttene slik at de kan innta det riktige standpunkt selv, når den tiden kommer at det blir nødvendig. Dere kvinner som ennå ikke har nådd så langt at dere hjelper hvor dere kan hjelpe, glem ikke at andre kvinner gjør det som dere burde ha gjort, glem ikke at hver byrde, liten eller stor, som dere kunne tatt, men viker unna for, den må andre kvinner som har tung nok bør fra før, ta i tillegg. Glem ikke at det hysteriet, den redselen, den nyssgjerrigheten, den uforstanden som dere lar få fritt spillerom, alt dette klarer andre kvinner i samme situasjon å undertrykke, å beherske. De får utløsning for disse følelser ved selv å ta kampen opp mot undertrykkerne som er skyld i det hele. Det er en riktig og naturlig måte å reagere på. Slik må alle kvinner reagere. De må komme så langt at de forstår hva friheten er verd, slik som en kvinne jeg hørte om forleden. Hun har lidd mye og mistet mye i kampen. Hennes datter ville trøste henne litt: "Etter krigen får vi i all fall huset vårt tilbake, mor." Moren svarte stille: "Det spiller ingen rolle, så pass må vi da ofre for friheten." Hun har ofret mye, mye mer, men hun vet at ikke noe offer er for stort. Mange tusen norske kvinner er som henne. Deres innsats er deretter. Hjelp dem og la dem merke at forståelsen av hva deres innsats er verd er til stede. De fortjener det.

DET ILLEGALE ARBEIDET.

I høst, da fremgangen på vestfronten var på det høyeste og en regnet med at krigen senest ville være slutt til jul, var det en del mennesker som plutselig fikk det travelt med å komme med i det illegale arbeidet. Det var folk som før hadde holdt seg så langt borte som mulig fra alt som smakte av illegalt. Det var jo farlig, de kunne risikere å bli tatt! Men de siste to-tre månedene av krigen kunne de nok være med, så lenge var det sannsynlig at de ville klare det uten å komme i politiets klør, eller om de ble tatt, ville fengselsoppholdet bare vare en kort tid. Men så sluttet krigen ikke, det ble litt stillstand og også litt tilbakegang. Det ble til dels slutt med disse menneskenes iver, de ble stille og trakk seg litt tilbake. Nå er stemningen igjen snudd om og derved kommer disse "ivrige", "modige" menneskene igjen, sammen med nye, som ber om å få "oppdrag" å utføre. Vi er sjølsagt glad for all ærlig vilje og hjelp som blir tilbudt i det illegale arbeid. Men det er ikke alle som egner seg for slikt arbeid. De

bør heller være kontrollører og passe på at H. L.'s paroler blir overholdt. Det er ikke det minst viktige arbeid. Vi regner også med at det nå er knapp tid til å lære opp nye folk i det illegale arbeid. Vi som har arbeidet illegalt en stund, vet nemlig at det følger visse "barnesykdommer" med det illegale arbeidet den første tiden. Kikhosten kan f. eks. være temmelig lei, denne "kiken" for å få greie på mest mulig og denne "hosten" for å få fortalt alt mulig. Sykdommen kan trekke i langdrag, de som er angrepet blir sannsynligvis ikke helbredet før krigen er slutt og i mellomtiden har vi hatt alle ubehagelighetene med "ettersykdommer" o. l. Nei, det får heller være nå. Når vi har truk for hjelp, vet vi selv hvem vi kan bruke, og vi vil ha rett til selv å velge dem. Vi ønsker heller ikke at de vi pleier å arbeide sammen med, skal sende oss sine kjente på halsen uten først å ha rådført seg med oss. Det må være en selvfølge at en selv skal bestemme om det skal sluttes ny kontakt og med hvem.

Denne regel må vi forlange at alle følger. I det illegale arbeid må vi bruke omtanke og viser disiplin for at arbeidet fortsatt kan utføres så effektivt som mulig.

PARTIANSETTELSENE FORTSETTER.

Karl Gleditsch, Aker kommune, som før krigen var bokholderassistent, har senere avansert til kasserer og nå sist til sjef for tekniske etaters regnskaps- og lønningskontor i Aker. Han ble tidligere betraktet som arbeidssom, men lite oppvakt, og det var ikke lett for ham å fylle selv sin beskjedne stilling som bokholderiassistent. Regnskapene ved de tekniske etater er til dels nokså komplisserte, og han har ingen forutsetninger for å skjønne dem. Men han er nå medlem da.

OVERTIDEN NOK EN GANG:

Det later til at ennå ikke alle er klar over hvordan de skal forholde set med hensyn til overtidsarbeidet. Vi presiserer: Overtidsarbeid skal innskrenkes mest mulig, men kan ved enkelte etater, f. eks. ligningskontorene, tillates i samme utstrekning som før krigen. Under ingen omstendighet må noen ta mer overtidsarbeid enn de gjorde før. Folk som utfører overtidsarbeid for andre etater, uansett hvilke, ligningskontorene er her innbefattet, blir å betrakte som blokadebrytere.

N.S.-MENTALITET.

For en tid siden var en eldre dame på Oslo lysverkers spisesal for å snakke med sin datter som er ansatt der. Lysverkenes "personalsjef" Nelson kom innom og ble oppmerksom på damens nærvær. På en meget uforskammet måte jagèt han henne ut og fulgte henne helt ut på gaten, stadig uoverhørt skjellende og smellende. Denne bøllete opptreden gjorde et sterkt inntrykk på den eldre dame, hennes hjerte tålte ikke påkjenningen, og umiddelbart etterpå fikk hun slag og døde.

Vi vet nok at Nelson er så redd at besøkende til ham blir fulgt opp av bevepnet vakt, men vi har likevel vanskelig for å fatte at hans redsel kan være så stor at den driver ham til å skremme livet av uskyldige kvinner. Vi beklager heller ikke at vi mangler evnen til å forstå en slik mentalitet.

OGSÅ EN PREMIERINGSMÅTE.

Vi har brakt i erfaring at A/S Oslo Sporveiers administrasjon har begynt å premiere en del funksjonærer som har vist særlig interesse for overtid. Dessuten skal også de som har hatt minst sykefravær premieres. Vi skulle anta at det arbeidspresset som denne betjeningen er utsatt for, er så stort for alle at noen grunn for premiering av den enkelte ikke skulle være til stede. Men grunnen er selvfølgelig at nazistene vil søke å skape splid blant betjeningen.

Det ser for oss ut som om sporveisbetjeningen har svært lett for å danse etter den nye tids ledelse. Omgangen med blokadebrytere er også klanderverdig. Hva årsaken til dette er, vet vi ikke, men vi vil fordømme alle svake sjeler, og ennå en gang si fra at de "gode" jøssinger nå må bli mer rakrygget.

ETTERKRIGSPROBLEMER.

Den siste tids hendinger på det europeiske krigsteater har skapt et berettiget håp om at vår daglige kamp med å ryste av nakåket nå er i ferd med å omdanne seg. Etter et forhåpentlig kort tidsrom, hvor en må vie all sin tid til oppgjør med våre hjemlige svikere, vil kampen utkrystalisere seg til å vinne freden og trygge vår framtid.

Som omtalt i forrige nummer, vil K. N. i tiden framover søke å gi en orientering om etterkrigsproblemer. Interessen for framtiden har selvsagt også vært stor i vårt land, men tiden til å behandle spørsmålene har vært svært begrenset for-di den alltid måtte ofres for å slå tilbake de stadige anslag mot våre primære rettigheter. En annen side er også at tilgangen på nødvendig stoff til behandling av problemene under den isolasjon vi har levd i har vært begrenset.

Anderledes stiller det seg i enkelte nøytrale land og i de kjempende demokratier, hvor en både har hatt mer tid å ofre på behandlingen av problemene, og hvor tilgangen på stoff til belysning av spørsmålene har vært langt rikeligere.

Vi skal i dag referere et av de svenske forslag som har sett dagens lys. Forslaget skriver seg fra det sosialdemokratiske svenske parti og er vedtatt under partiets kongress i mai 1944. Forslaget er utarbeidet av flere av Sveriges mest kjente eksperter på de sosiale, kulturelle og økonomiske områder. Det er delt i følgende 3 hovedavsnitt:

A: Full sysselsetting.

B: Rettferdig fordeling og høynet levestandard.

C: Større effektivitet og mer demokrati i næringslivet.

Det Sosialdemokratiske parti i Sverige har flertall i Riksdagen og kommer til å få ansvaret for utviklingen etter krigen, og det har derfor interesse å se hvordan ansvarlige svenske kretser ser på spørsmålet omkring etterkrigstiden. Spesielt vil det være av interesse for folk i offentlig tjeneste, som en jo i første rekke må forutsette får i oppdrag å iverksette de vedtak til løsning av samfundsproblemene som det norske folk bestemmer seg for.

Av omsyn til plassen lar det seg ikke gjøre å referere annet enn det svenske programs hovedpunkter, som ved nærmere gransking er vel egnet som studiestoff. Kommentarene får en vente med til det blir pressefrihet.

A. Full sysselsetting.

1. Prisstigning forhindres. Ved bedre varetilførsel bør prisene synke. Et prisfall får ikke gå så langt at det skaper depresjon innen næringslivet.

2. Næringslivets bestrebelse for å opprettholde og øke beskjeftigelsen som ordnes under statens ledelse.

3. Industriens eksportmuligheter må fullt utnyttes. Eksportkreditt under statens medvirkning. For småindustrien åpnes veier til fremmede markeder. Importen av nødvendige varer trygges gjennom handelspolitikken.

4. Boligbygging etter en langsiktig plan for å heve vår boligstandard.

5. Billigere masseproduksjon av kvalitetsgaranterte forbruksvarer.

6. Forbedringsarbeider for jordbruket, skogbruket og fisket.

7. Offentlige arbeider økes ved minsket beskjeftigelse i det private næringsliv.

8. Effektiv arbeidsformidling og omskoling. Bedre yrkesutdanning og yrkesveiledning.

B. Rettferdig fordeling og høynet levestandard.

9. Forhøyelse av reallønn og andre realinntekter for folkets brede lag.

10. Solidarisk lønnspolitikk. Lik inntekt for lik prestasjon, både ved jevnføring mellom jordbruk og andre næringer, og mellom menn og kvinner.

11. Sikkerhet mot at inntekten faller bort. Arbeidsløshetsforsikring og sykeforsikring gjøres almen. Folkepensjonene forbedres.

12. Bedre yrkeshygiene. Bedre beskyttelse mot yrkessykdommer og ulykkestilfelle i arbeidslivet.

13. Arbeidstidsforkortning i første hånd i mer anstrengende beskjeftigelse.

14. Virkningsfulle tiltak for å bedre folkehelsen.

15 Utjevning av omkostningene med barneoppfostring gjennom sosialpolitiske fordeler for familiene. Lettelser i hjemmearbeidet ved daghjem og barnehager, sosial hjemmehjelp, arbeidsbesparende utrustning i hjemmene.

16. Like utdannelsesmuligheter for all ungdom uavhenging av foreldrenes inntekter og bosted.

17. Likeværdig levestandard og utjevning av klasseskiller.

C. Større effektivitet og mer demokrati i næringslivet.

18. Samfunnsmessig planlegning av investeringsvirksomheten.

19. Utenrikshandelen under samfunnets ledelse.

20. Stabilisering og rasjonalisering av byggevirksomheten. Byggegrunn og leiegårder i byene overføres gradvis til kommunal eiendom.

21. Rasjonalisering av jordbruket. En jordreform som innrettes på at ufullstendige jordbruk omgjøres til fullstendige bærekraftige gårdsbruk.

22. Rasjonalisering av hjemmearbeidet under samfunnets medvirken.

23. Støtte til almennyttig produksjon og sosialisering på områder der privat virksomhet medfører misbruk eller monopol.

24. Kartell og liknende prisoverenskomster gjøres offentlige. Åpen redegjørelse for sammenhengen mellom fortjeneste, priser og omkostninger.

25. Øket støtte til teknisk-økonomisk forskning.

26. Forbruksvarene under offentlig kvalitetskontroll. Spredning av objektiv varekunnskap.

27. Øket innflytelse for arbeiderne over ledelsen av produksjonen.